

Højskolesang under pres

Af Henrik Marstal. Ph.d. og medredaktør af sangbogen »Den Nye Sangskat – 175 danske sange efter 1965«

I debatten om den nye udgave af Højskolesangbogen har jeg flere gange anført, at bogen indeholder for få nyere sange, der i forvejen kendes af de fleste danskere. I Berlingske Tidende 5. november irrettesætter højskoleforstander Jesper Vognsgaard mig skarpt for det synspunkt. Ifølge ham er bogens primære formål nemlig snarere aktivt at sætte dagsordenen for, hvad der bør synges herhjemme. De tre foregående udgaver (fra henholdsvis 1964, 1974 og 1989) satte til dels en sådan dagsorden, men søgte samtidig at indoptage tidens samfundsmæssige forandringer ved at inkludere sange, som allerede havde fået tag især i de unge. Så jeg vil på den baggrund fastholde mit synspunkt. Når den nye udgave adskiller sig fra sine forgængere på dette område, skyldes det to forhold. For det første: Fraset nogle få perler bærer mange af bogens nye sange præg af at indskrive sig i en klichébåret stil, der især melodisk går i tomgang. Hertil kommer, at flere tekster emmer af nostalgi og besynger et Danmark, som det i en globaliseret tidsalder kan være ualmindelig svært at genkende. Hvis det er med så gammeldags klingende nye sange, at udvalget bag bogen vil sætte dagsordenen for fremtidig fællessang, forfejer det sit mål. For det andet: Udvalget har på forhånd næsten totalt diskvalificeret repertoiret fra »den nye sangskat«, dvs. dansksprogede vise-, rock- og popsange fra de seneste 40 år. Det gælder blandt andre sange af så bæredygtige sangskrivere som Steffen Brandt, Anne Linnet, Lars Lilholt og Kim Larsen, hvoraf kun sidstnævnte er sporadisk repræsenteret. Hertil kommer en lang række sange af lige så høj kvalitet, som er mindre kendte, men som ikke desto mindre ville have kunnet medvirke til at sætte den dagsorden, som Jesper Vognsgaard stræber efter. De bedste sange fra dette repertoire er nemlig melodisk såvel som tekstligt af høj kvalitet, deres egnethed som fællessange er oftest indiskutabel, og de lægger sig ikke mindst i direkte forlængelse af forestillingen om »det musikalske modersmål«, som Højskolesangbogen altid har søgt at fremme og nære. Selvom disse sange gerne er rundet af anglo-amerikanske folk/rock/pop-traditioner og skabt i en populærkulturel ånd, bygger de alle videre på en melodisk tradition, som tager afsæt i det samme musikalske modersmål som »Det var en lørdag aften« og »Jens vejmand« gør. Ligesom de bedste sange fra den ældre sangskat er de bedste af de nye bundet til en særlig sprogtone og båret af en særlig karakter, som man gennem generationer har opfattet som værende dansk. Derfor udgør de nye sange ikke et brud med den tradition, der skabte Højskolesangbogens kernerepertoire. Snarere er de en vital videreførelse af den. Den opfattelse kom tydeligt frem i DR2s Tematirsdag 7. november om den danske sangskat, hvor to elever fra Musik og Teaterhøjskolen i Toftlund pegede på, at deres yndlingssange i Højskolesangbogen var skrevet af Gnags og Gasolin. Når repertoiret fra den nye sangskat kun glimtvis indgår i den nye Højskolesangbog, forekommer det at være et udslag af en slags repressiv tolerance præget af nedgørende overbærenhed over for en hel musikkultur, som man dybest set ikke ønsker at vide af. Som institution lider Højskolesangbogen i disse år af en forældet selvopfattelse. Udvalget bag den nye bog har forladt sig på fortidens bedrifter og udelukkende anvendt dem som målestok for kvalitet, samtidig med at det har undervurderet, hvordan det musikalske modersmål lever videre gennem nutidige måder at skrive, synge og forvalte sange på. Blandt andet derfor er den tradition, som bogen repræsenterer og værner om, kommet under pres. Som alle andre traditioner under pres har den reageret ved at forsvare sig, og forsvaret har bestået i et konsoliderende tilvalg af nye sange skrevet i en ældre stil, på bekostning af allerede kendte og nye populærmusikalske sange. Men i stedet for et forsvar er der måske snarere brug for friske ører. Og i stedet for brud er der brug for kontinuitet. Lad der derfor ikke gå endnu 17 år før en ny udgave ser dagens lys. Der er nemlig bud efter den allerede nu.